

מסורת הש"ס

(א) גני העדן מדרקא ע"ש ערך אללן, (ב) לעיל קי'; (ג) טהרות פ"א מ"ב, (ד) מזה נא, כרמות כח, וזכוס קה, (ה) [אח"ק דמתינ', יעצ"ל], (ו) ז"ל אוכלא, (ז) עיין רש"ל שהעתיק גליון מרש"י יק, (ח) [סנהדרין סג], (ט) [מה: דכרמי ציחוקא] כ"א לת אחר אל זארי חלל רשעים כ"ל ועי' מוס' לעיל לה: ד"ה דס'; (י) [אין יעצ"ל], (י"א) עי' ר"מ שכתב שמוס' שלפניו חסר ואי אפשר ליישב רק כד מעיינת בפסחים מנחה מוציא הכל על כנו,

תורה אור השלם

- ואולם אתם טפלי שקר רפאי אלל בלכם: איוב יג ד
- וכי יתן מים על ידע ונפל מבבלתם עליו טמא הוא בלכם: ויקרא יא לה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מיטמאין ורי' מן השק אפי' הן נעשין יד: (ב) תוס' ד"ה והוא שכנסו ורי' אלל גבי איסור משום דבטליה לא: (ג) ד"ה ורי' יוחנן ורי' מ"ט דר"ל הלא שר ועטס:

הגהות מהר"ב רינשבורג

רש"י ד"ה ורעיס ורי' ואינן נעשין אף הטומאה לטמא אחר ורי' כ"ל:

מוסף רש"י

האלל המכונס. הנאסף במקום אחד דהואיל והאשכנזי שכןסו לא בטיל וחשיב כבשר נבל חייבי עליו אס נגע צו ונכנס למקדש או אלל קדש (ועי' קי'): מה ורעיס שאין סופן לטמא טומאה חמורה. כגון אדם ונגדים, צריכין הכשר. דבר המכשין לקבל טומאה כגון מיתת מים ומגע שרץ אף כל כו'. כגון שאר אוכלין [בחיים קה]. ואינה צריכה הכשר. לא שום הכשר ירדת טומאה, לא הכשר מים ולא הכשר שרץ, אלא מאלה בלג שום נגיעה (נדה ג').

מרטקא. גיד השדרה והזואר והוא רחב ולבן וקשה מאלד וקורין אותו ייבוי"ל: **בשר שפלטמו סכין**. כשמפשיטין את הצהמה פעמים שהסכין פולט מן הבשר אלל העור ולא חשיב. ולקמיה פריך היכי דמי דאזרפי מנרץ ובאפי נפשיה אין מקבל טומאה: ואולס אסס עופלי שקר. איזב אמר לחזיריו מחזרי דברי שקר אתם ודבר שאין צו רפואה אתם אומרין לרפואתי. ומרטקא משנפסק אין לו רפואה להחזר עוד: **בשר שפלטמו סכין צר רפואה הוא**. המדלדל בשר מן הדי פעמים שקוסרין אותו במקומו והוא נדבק ומעלה ארוכה: **המכונס**. הנאסף יחד וסיפה: **חייבין עליו**. משום נבלה צין שאוכלו צין שנוגע צו ונכנס למקדש ופליג אמתני' דקתיא אלל לא טומאת נבלות: **והוא שכנסו**. דאחשביה וגלי דעמיה דלל בטליה מעיקרא ואכל מתכנס מחליו או ע"י מילוקות שלא צמתכוין לא פליג ר' יהודה דליהוי נבלה: **בשלמא למ"ד**. אלל היינו בשר שפלטמו סכין היינו דמחייב דאיכא למימר כיון דכנסו אחשביה והדר למילתיה וגלי דעמיה דלל בטליה מעיקרא: **באלל דר' יהודה לא פליג**. דודאי רבי יהודה אבשר שפלטמו סכין קאי ורבי יוחנן נמי מודי דבשר שפלטמו סכין איקרי אלל ובמרטקא הוא דפליגי ולת"ק ר' יוחנן אמר מרטקא נמי מקרי אלל כדאשכחן בקרא ואלל דמתינ' דקאמר מטערפ בכויה אלל קאמר דמנטרפי ובאפי נפשייהו לא מטמו ואתא רבי יהודה למימר באלל מרטקא מודינא דלא הוי בשר שאנפי נפשיה לענין נבלות אלל יוצא שפלטמו סכין אין חזר וביסוגו גלי אדעמיה דלל בטליה וחייבין עליו משום נבלה: **אלל מרטקא לא מטערפ**. דען צעלמא הוא: **אי דחשיב עליה**. אפילו צתר הכי: **באנפי נפשיה**. נמי ליטמא רבי יוחנן ורבי מיישא חד אמר

והדר מייתי לה לערלה פרי פרי מבבורים: והאלל: מאי אלל רבי יוחנן אמר ^(א) מרטקא ור"ל אמר בשר שפלטמו סכין מיתבי יואורלם אתם מופלי שקר רופאי אליל בולכם בשלמא למאן דאמר מרטקא היינו דלאו בר רפואה הוא אלא למאן דאמר בשר שפלטמו סכין בר רפואה הוא באלל דקרא דכ"ע לא פליגי כי פליגי באלל דמתניתין ת"ש ^(ב) ר' יהודה אומר האלל המכונס אם יש כוית במקום אחד חייבין עליו ואמר רב הונא והוא שכנסו בשלמא למ"ד בשר שפלטמו סכין היינו דכי איכא כוית מיחייב אלא למ"ד מרטקא כי איכא כוית מאי הוי עין בעלמא הוא אליבא דר' יהודה לא פליגי כי פליגי אליבא דרבנן ר' יוחנן אמר מרטקא נמי מצטרף וריש לקיש אמר דוקא בשר שפלטמו סכין אבל מרטקא לא מצטרף האי בשר שפלטמו סכין היכי דמי ^(ג) אי דחשיב עליה אפי' באנפי נפשיה מיטמא ואי דלא חשיב עליה בטוליה בטליה רבי אבין ורבי מיישא חד אמר ^(ד) מקצתו חישב עליו וחד אמר ^(ה) מקצתו פלטמו חיה ומקצתו פלטמו סכין ^(ו) תנן התם ^(ז) החרטום והצפרנים מיטמאין ומטמאין ומצטרפין חרטום עין בעלמא הוא אמר רבי אלעזר בחרטום תחתון תחתון נמי עין בעלמא הוא אמר רב פפא תחתון של עליון צפרנים אמר רבי אלעזר מקום המובלעים בבשר קרנים אמר רב פפא במקום שחותכין ויוצא מהן דם: כיוצא בו ^(ח) השוחט בהמה: אמר רבי אסי שונין ישראל בטמאה ועובר כוכבים בטוהרה צריכין מחשבה והכשר ^(ט) מים ממקום אחר הכשר למה לי סופו לטמא טומאה חמורה

העור והרוטב פרק תשיעי חולין קבא.

והדר מייתי [א] ערצה פרי פרי מבבורים. וא"ת דצפ"ל כל שעה (פסחים כד): פשטו מהך משנה דכל איסורים שבתורה אין לוקין עליהם אלא כדרך הנאתן והכא קאמר משום דגמר לה מצוריס ^(א) וי"ל דרזוי דהכא לריכי דלא נימא זיעה צעלמא הוא: **מרטקא**. פי' ר"ח בשר מת וכן נראה לר"מ ולא כפי'

הקונטרס שפי' גידי הזואר מדאמרינן פרק כל הפסולים (וזכוס דף לה). פגל באלל נחפלה מוראה פגל מוראה לא נחפלה אלל וצעוף אין גידי זואר קשין ומוראה לא שיך אלל צעוף ולמאן דמפרש בשר שפלטמו סכין לא קשה ליה מהתם דהא אמר' צסמוך דלכ"ע מרטקא נמי הוי אלל: **ר' יהודה אומר** חייבים ע"יו. הא דלא קאמר מטמא טומאת נבלות דלא תימא מדרבנן להכי קאמר חייבין עליו:

והוא שכנסו. תימא מה שייכא מחשבה לאיסור דגבי טומאה שיך לחלק דאי מצטל ליה עץ צעלמא הוא אלל ^(א) משום דבטליה לא משתרי באכילה לכן נראה דחייבין עליו לא מיירי לענין אכילה דלא לריך כנסו אלל לענין אס נכנס למקדש כמו שפי' צקונטרס בלשון אחר והא דלא נקט טמא דלא תימא מדרבנן דכפי' וכן נראה דאי לאכילה הא כיון דאכלו אין לך כינוס גדול מזה: **ורבי יוחנן אמר** ^(ב) אף מרטקא מצטרף. ולאו ככה"ג דהוי שומר דא"כ מ"ט דר"ל ^(ג) יט' עור ועטס מנטרפים משום שומר וזיכרף שומר מקרי דרשין לעיל (דף קיח). אלל ממיר כגון שיש בלגשו כוית בשר דלע"ג דלא הוי שומר מצטרף דראוי הוא שיאכל אגב בשר וריש לקיש סבר דלא מטערפ דאין ראוי לאכילה דען צעלמא הוא: **ה"ג במשנה** בטהרות החרטום והצפרנים **מיטמאין בו**. ולא גרסינן צה קרנים וקרנים דמפרש צה רצ פפא צסמוך אמתני' דהכא קאי:

והאלל

^(א) ויב' יותן מים על זרע מה ^(ב) זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר אף כל שאין סופו לטמא טומאה חמורה צריך הכשר ותניא א"ר יוסי מפני מה אמרו נבלת עוף טהור צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר מפני שסופה

בשר קלל גרע מעור ששלקו: ^(א) **מקלטו חישב עליו**. ולא פי' אחי קתת הלכך כציה מיניה לא מקבל טומאה דהא לא חישב על כולו אלל כי מרטקא צהדי שאר אוכלין מצטרף והוא פלטמו חיה ^(ב) פלטמו חיה. נשכה כלב ודלדל מן הבשר ללד העור ואכ"כ שחטה והפליט גס הסכין עוד ואין ידוע אי זה מהן פלטמו חיה ואיזה סכין וההוא דפלטמו חיה לא בטיל מסתמא וההוא דסכין בטליה מדעת וכולה דבלל חשיב עליה הלכך כי הוי צהדי שאר אוכלין מצטרף והוא קתת דחיה צהדייהו ולטומאת נבלות לא ואע"ג דפלטמו חיה דמתניתין רבי עקיבא היא דאמר העור מצטלו מטומאת נבלות ואפילו פלטמו חיה לקמן (דף קכג): **סנ הסס**. צמסכת טהרות (פ"א מ"ב) כקדר טהרות גבי נבלת עוף טהור: **החרטום**. צי"ק בלע"ז: **מיטמאין**. אס קבל העוף טומאה מן השרץ ^(א) אלו נעשין יד להכניס ולהזיז טומאת. עוף אין לו טומאת מגע משום נבלה אכ"כ קבלה מאחרים שהרי אין לך אלל האמור צה טומאת אכילה לעמא צצית הצלעיה: **ומנטרפין**. לכצילה: **חסון של עליון**. קליפת רצועה דקה יט צתוך הפה דצוקה לחרטום צעליון לאכרי: **צפרנים**. היכא הוו אוכל: **מקום המובלע בבשר**. שרשי הצפרנים: **השחוט צהמה טמאה לעוצד כוכבים**. הא פרישית לה (לעיל קי'): דכיון דלדכותה צשחטעט ישראל צטהורה משויא לה אוכלא צעודה מפרכסת ולישראל שריא דהא צשחטה תליא וזלה מילתא השתא נמי הואיל וישראל שחטה שחטה מעליא אע"ג דצטמאה לא שייכא שחטה ולעוצד כוכבים לא משתרי עד שתמות דאבר מן החי הוא לגביה אפ"ה מהניא מחשבת ישראל' להאכילה לעוצד כוכבים לשיא אוכלא צעודה מפרכסת וכ"ש טהורה שאוכל היתר גמור הוא צעודה מפרכסת והא דאמרינן ^(א) אסור לאכול מצהמה קודם שתלג נפשה מדרבנן הוא וכן עוצד כוכבים צטהורה תניא נמי לקמן ^(ב) [ע"צ] דהואיל וטהורה היא ואשכחן היתר צטהורה יומפרכסת ששחטה ישראל השתא נמי כי שחטה עוצד כוכבים היא אוכל לעמא טומאת אוכלין מן השרץ שאס תחזור ומגע צאוכלין אחרים קודם שתמות ותעשה נבלה טמאס' אלל ישראל צטהורה אין צריכה מחשבה ועוצד כוכבים צטמאה לא מהניא לה מחשבה צעודה מפרכסת דלא אשכחן היתר דכחותה: **שוניס**. יט תנאים שונים שישאל צטמאה לריך מחשבה להאכילה לעוצד כוכבים ואי לא חישב לא היא אוכל עד שתמות וכן עוצד כוכבים צטהורה: **והכשר**. ממקום אחר הכשר מים דדס שחטה דילה לא מכשר לה דלא איקרי משקא אלל דס חללים כדאמרינן בהשוחט (שה) אלל דעוצד כוכבים לאו דס חללים הוא ולא דס שחטה הוא והוי כדס מגפתו וכדס המת דחלל לא מיקרי אלל על ידי גיסטרא ומזואר כדאמרינן צקוטא (דף ק"ג) לתת אותה על זוארי חלל רשע: **הרי סופה לעמא טומאה חמורה**. אדס וכלים צכוית ואפילו צמשא כשתמות: **ורעים**. אינן נעשין אצ הטומאה עולמית ואפילו נגעו צמת שהוא אצי אצות ואינן ^(א) נעשין אצ א' לעמא אדס וכלים דמהיכא נפקא דנוגע צמת מטמא אדס מהאי קרא דכתיב (צמדנר יט) וכל אשר יגע צו הטמא יטמא והנפש הנוגעת באותו טמא טמא עד הערב וכי כתיב האי קרא דצבר שיש לו טהרה צהזאה ובצצילה כתיב דכתיב לעיל מיניה והוא הטהור על הטמא וגו' וצההוא טמא קאי והנפש הנוגעת ילאו אוכלין ומשקין וכלי מרס הואיל ואין להם טהרה צמקוא אין נעשין אצ הטומאה: **נבלת עוף טהור צריכה מחשבה**. לקבל טומאת אוכלים מן השרץ שאס לא חישב עליה לאוכלה אינה נבלת טומאה ואס חזרה ונגעה באוכלים לא נעמא: **ואינה צריכה הכשר**. משנה היא צמסכת טהרות (פ"א מ"א) שלשה עשר דברים נאמרו צעוף טהור וזו אחת מהן:

ססופה

עין משפט נר מצוה

לא א מיי פ"ג מהל' טומאת אוכלין הל' ג:
לב ב ג מיי פ"ד שס הל' ד ופ"ה מהל' שר אצות הטומאות הלכה ח:
לג ד מיי פ"ג מהלכות טומאת אוכלין הל' ג [ופ"ג מהלכות אצות הטומאה הלכה ט]:
לד ה ו מיי פ"ג מהלכות טו"ה הל' ד:
לה ז מיי שס הלכה ג:

ענין רש"י

ייבוי"ל [יבוי"ל]. גיד הנזיר של חיות. ביי"ח. חרטום.

שיטה מקובצת

[א] והכשר במקום אחר: [ב] המכונס הנאסף יחד הסיד ותחת יפה נמחק: [ג] והוא שכנסו דאחשביה וכו' אבל נחבסו מאליו כגון ע"י תינוקות. ותיב ג"א בס"י כגון שלא במחבוך או ע"י תינוקות וכו': [ד] דבשר שפלטמו סכין נמי איקרי אלל: [ה] לענין נבלות אבל באלל שפלטמו סכין: [ו] דק"ל דמחשבה משויא סכין בשחיטה [ז] דהא בשחיטה תליא מלתא השתא נמי: [ח] אפ"ה מהניא מחשבת ישראל שחישב להאכילה לנכרי לשווייה אוכלא: [ט] במפרכסת כי שחטה ישראל השתא נמי: [י] נבלה טמאס הסיד ומהי"ד שונים יש כו' בטוהרה אבל ישראל בטוהרה אין צריכה מחשבה כו' דלא אשכחן היתר בדכותה הסיד ומהי"ד והכשר: [יא] ורי' יוחנן אמר מרטקא נמי מצטרף: [יב] מ"ט דר"ל הא עור ועצם: